

Hasvik Rådhus,
9593 Breivikbotn
Mob: 90852916
E-post: bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no

Til:
Kommunal- og distriktsdepartementet
v/kommunal- og distriktsminister Bjørnar Skjæran

Sendt inn via regjeringen.no

Hasvik, 23. april 2026

Høringsuttalelse - NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor

Vest-Finnmark Rådet er det politiske samarbeidsorganet for de 7 medlemskommunene Alta, Hammerfest, Hasvik, Loppa, Måsøy, Nordkapp og Porsanger. Samlet har regionen en befolkning på ca. 43.000 innbyggere, noe som utgjør 55 % av det totale folketallet i Finnmark.

Vest-Finnmark Rådet har i sak 12/26 vedtatt følgende enstemmige høringsuttalelse i forbindelse med Kommunal- og distriktsdepartementet høring av NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor:

Vest-Finnmark Rådet takker for muligheten til å avgi høringsuttalelse til NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor. Rådet representerer kommuner som står i frontlinjen for de utfordringene utredningen beskriver, og ønsker å gi innspill basert på erfaringer fra kommunal og regional forvaltning i et område preget av store avstander, spredt bosetting og betydelige demografiske utfordringer.

Rammefinansiering, lokal handlefrihet og nasjonale forventninger

Vest-Finnmark Rådet støtter prinsippet om at direkte overføringer gjennom rammetilskudd bør være hovedregelen, fremfor øremerkede tilskuddsordninger. Rammefinansiering styrker lokalt handlingsrom, reduserer unødig byråkrati og legger bedre til rette for helhetlige prioriteringer tilpasset lokale behov. Samtidig understrekes det at økt lokal frihet må balanseres med tydelige nasjonale forventninger til tjenestekvalitet, måloppnåelse og resultatoppfølging. Likeverdige tjenester og innbyggernes rettssikkerhet må sikres, uavhengig av bosted.

Inntektssystemet må speile faktiske behov

Overføringene fra staten til kommunesektoren må i større grad baseres på kriterier som reelt fanger opp kostnadsdrivere som areal, avstandsulemper, klima og demografiske forhold. Vest-Finnmark Rådet mener det er faglig uforvarlig at kritiske innsatsområder, som for eksempel selvmordsforebygging, i hovedsak fordeles etter befolkningstall, særlig i regioner med dokumentert høyere forekomst og større utfordringer. Kriteriene i inntektssystemet må i større grad reflektere faktiske behov og risikofaktorer.

Samtidig bør systemet i større grad inneholde positive insentiver som belønner kommuner og regioner som satser på innovasjon, digitalisering og nye arbeidsformer som bidrar til mer bærekraftig ressursbruk over tid.

Behov for tydeligere samordning og rolleavklaring

Vest-Finnmark Rådet ber om at det i det videre arbeidet legges større vekt på hvordan kommunesektoren kan styrkes gjennom mer effektiv, samordnet og helhetlig oppgaveløsning. Det er særlig viktig å tydeliggjøre kommunenes rolle, samt de interkommunale politiske samarbeidsorganenes rolle som regional utviklings- og samordningsaktør. Uklare grenseflater og fragmentert styring svekker både effektivitet og evnen til å møte komplekse samfunnsutfordringer.

Kompetansekrav og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene

Vest-Finnmark Rådet kan ikke støtte forslag som innebærer å fjerne eller svekke lovpålagte kompetansekrav i helse- og omsorgstjenestene. For kommunene i nord er opprettholdelse av faglig kvalitet, robuste profesjonsmiljøer og tydelige kompetansekrav avgjørende for å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft. Bærekraft i sektoren må oppnås gjennom bedre organisering, oppgaveglidning, teknologi og mer effektiv ressursbruk – ikke gjennom å senke kravene til tjenestenes kvalitet og faglighet.

Digitalisering, innovasjon og samarbeid med private og ideelle aktører

I det videre arbeidet, herunder delutredning to, mener Vest-Finnmark Rådet at kommisjonen i større grad må utforske hvordan digitalisering, velferdsteknologi og et tettere samarbeid med private og ideelle aktører kan bidra til å avlaste den offentlige tjenesteproduksjonen. Statlig styring bør i større grad legge til rette for at fylkeskommuner og kommuner kan fungere som aktive bestillere av innovative løsninger fra næringslivet, fremfor å være låst til tradisjonelle modeller for tjenesteleveranser.

Videregående opplæring – behov for ny finansieringsmodell

Dagens finansieringsmodell for videregående opplæring er i økende grad lite bærekraftig i regioner med synkende elevtall og spredt bosetting. En modell der hoveddelen av overføringene beregnes etter antall elever, gir betydelige utfordringer for nordlige fylker og regioner som Vest-Finnmark, hvor det er avgjørende å opprettholde et minimum av fagtilbud av hensyn til både bosetting og regional kompetanseforsyning.

Utfordringsbildet forsterkes ytterligere av at Fullføringsreformen gir flere voksne rett til videregående opplæring, uten at finansieringsmodellen i tilstrekkelig grad tar høyde for dette. Vest-Finnmark Rådet mener derfor at finansieringssystemet må justeres slik at det i større grad hensyntar strukturelle forhold som geografi, demografi og behovet for tilbudsberedskap, for å sikre likeverdige utdanningsmuligheter i hele landet.

Tospråklighet og samiske språk

Vest-Finnmark Rådet peker på at dagens kostnadsnøkkel ikke tar hensyn til de merkostnadene som følger av å tilby tospråklige tjenester innen samisk språk og kultur. Det er hevet over tvil at dette medfører økte kostnader for berørte kommuner. Rådet ber derfor om at det foreslås justeringer i kostnadsnøkkel som vektet kommuner innen forvaltningsområdet for samiske språk, med differensiert vektning basert på om kommunen er språkutviklings-, språkvitaliserings- eller språkstimuleringskommune.

Et tydelig familie- og sivilsamfunnsperspektiv

Vest-Finnmark Rådet mener at familier, pårørende, frivillighet, ideelle aktører, trossamfunn og private samarbeidspartnere er viktig for en bærekraftig kommunesektor. Det bør derfor innarbeides et tydelig familieperspektiv i det videre arbeidet med kommunesektorens bærekraft. Samtidig er det viktig å

finne balansen mellom forventninger til familie og pårørende, og et belastningsnivå som ikke medfører uhelse for de som yter denne bistanden i hjemmet.

Veterinærvakt i distriktene

Vest-Finnmark Rådet ber om at den særskilte tilskuddsordningen for å sikre veterinærvakt i distriktene videreføres. Ordningen er av stor betydning for landbruket og dyrevelferden i regionen, og er avgjørende for å opprettholde bosetting og næringsgrunnlag i distriktene.

Fleksibilitet i bruk av kompetanse i grunnskolen

Rådet ber om at det utredes større lokal fleksibilitet i organiseringen av grunnskolen, herunder muligheten for i større grad å trekke inn ulike faggrupper som miljøterapeuter og omsorgsarbeidere. Dette kan bidra til bedre læringsmiljø, økt tid til undervisning og tidligere innsats overfor elever med sammensatte behov.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Vest-Finnmark Rådet mener at ordningen med brukerstyrt personlig assistanse må følge brukeren og ikke være avhengig av kommunale vedtak. BPA skal være et reelt frihetsverktøy, og det å flytte mellom kommuner må ikke føre til tap av rettigheter eller svekkede tilbud. Rådet mener derfor at BPA bør være direkte statlig finansiert.

Spørsmål i sakens anledning kan rettes til rådsleder Jan Morten Hansen på mobil: 90577607 eller e-post: jan.morten.hansen@nordkapp.kommune.no, eller daglig leder Bente O. Husby, på mobil: 90852916 eller e-post: bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no.

Med vennlig hilsen

Jan Morten Hansen (s)
Rådsleder
Vest-Finnmark Rådet

Bente Olsen Husby (s)
Daglig leder
Vest-Finnmark Rådet